

Vroegmoderne tijd

8 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met dit decreet wil de kerk mensen afschrikken om kritiek te hebben / kritiek ontzenuwen / gelovigen binnen de kerk houden 1
- door (een van de volgende): 1
  - gelovigen die het recht van de kerk op aflaten openlijk in twijfel trekken in de ban te doen.
  - te benadrukken dat aflaten door God/Synodes/Concilies zijn aangewezen als een middel dat de kerk mag inzetten.
- Met dit decreet wil de kerk misstanden binnen de kerk aanpakken / de redenen voor kritiek wegnemen 1
- door (een van de volgende): 1
  - op te roepen misbruiken rondom de aflaten te corrigeren.
  - vast te leggen dat geldelijk gewin moet worden vermeden.

Opmerkingen

- *Alleen als het antwoord een juist voorbeeld bevat van een wijze waarop de kerk de reformatie wil tegengaan, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.*
- *Als bij de deelvragen dezelfde verwijzing naar de bron wordt gebruikt, wordt alleen aan de eerste juiste vermelding 1 scorepunt toegekend.*

9 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met dit pamflet kun je de tegenstelling tussen de Oranjegezinden en staatsgezinden illustreren 1
- omdat de burgers (een van de volgende): 1
  - hulp vragen aan stadhouders Willem III tegen het stadsbestuur.
  - dreigen dat in Amsterdam aanhangers van (de staatsgezinde) gebroeders De Witt gedood zullen worden.
  - partij trekken voor Oranje door te zeggen dat hij groot wordt.
- De burgers leveren kritiek op de oligarchisering van het Amsterdamse stadsbestuur / op het gebrek aan inspraak van de Amsterdamse burgers (door te eisen dat bestuurders niet meerdere functies tegelijk uitoefenen) 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een juiste politieke tegenstelling bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Op de prent is te zien dat de bezoekers in het koffiehuis kranten/pamfletten lezen/bespreken / met elkaar discussiëren, waardoor bezoekers (nieuwe) politieke ideeën kunnen opdoen/delen/verspreiden 2
- Koning Karel II wil voorkomen dat kritiek op het koningschap zich onder de bevolking kan verspreiden / dat de publieke opinie zich tegen hem keert 1

Opmerking

Alleen als het antwoord op de eerste deelvraag een combinatie bevat van een uitleg over het beïnvloeden van het denken over politiek en een verwijzing naar de prent, worden scorepunten toegekend.

11 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De beschrijving bekritiseerde de machtsbasis / de onderbouwing van het absolutisme door het *droit divin* (of een juiste omschrijving hiervan) in twijfel te trekken 1
- Het artikel riep mensen op kritisch na te gaan of het geloof in genezing klopte / niet te geloven in een goddelijke kracht, wat paste bij het uitgangspunt van het rationalisme dat het gebruik van het menselijk verstand bijgeloof tegenging / dat logisch redeneren boven onbewezen geloof ging 2

Opmerking

Als in het antwoord bij de tweede deelvraag alleen wordt ingegaan op empirisme/onderzoek doen, worden geen scorepunten toegekend (omdat de vraag over het rationalisme gaat).